

RAPPORT DEN 26 SEPTEMBER 2006

DNR 06-2094-306

2006 : 10

Pensionssparandet och värdebeskeden

Pensionssparandet och värdebeskeden

INNEHÅLL

FÖRORD	3
SAMMANFATTNING	4
UTGÅNGSPUNKTER	7
VÄRDEBESKED – FÖRSLAG PÅ UTFORMNING	8
Fondförsäkring	8
Annan försäkring än fondförsäkring	15
Försäkring under utbetalning	20
Tjänstepensionsförsäkring	21
Värdebesked fondförsäkring	22
Värdebesked annan försäkring än fondförsäkring	24
BILAGA 1	27
BILAGA 2	29

Förord

Årliga besked, särskilt värdebesked, är viktig information för försäkringsstagare, försäkrade och förmånstagare. Beskedet är ett underlag som används för bedömning av försäkringstjänsten och ska göra det möjligt för konsumenten att jämföra det faktiska utfallet med sina förväntningar på tjänsten. I ökande grad blir beskedet även ett underlag för om konsumenten ska fortsätta avtalet med försäkringsföretaget eller byta till något annat bolag.

Från bolagets perspektiv kan det årliga beskedet ses som möjlighet till kommunikation med kunderna. Det innebär en pedagogisk uppgift att höja kunskap och medvetande om försäkring.

Finansinspektionen har i flera år granskat informationen från livbolagen. Denna rapport är en uppföljning av tidigare insatser. Men den är även framåtblickande genom att den försöker se möjligheter till förbättringar i praxis och i föreskrifter. Fokus är på sparande i pensionsförsäkring och tjänstepension.

I rapporten ges exempel på hur värdebesked skulle kunna se ut. Det ska understrykas att Finansinspektionen ser dem som exempel på och som ett diskussionsunderlag till vad som måste finnas med. Därför har vi bjudit in branschen till ett möte för att diskutera hur vi gemensamt kan förbättra standarden på värdebeskeden.

Sammanfattning

4

Som en utgångspunkt för denna rapport har Finansinspektionen granskat värdebesked från de drygt femtio livbolag och tjänstepensionskassor som erbjuder försäkringar i Sverige. Huvudintrycket är att så gott som alla värdebesked i stort sett uppfyller Finansinspektionens krav på vilka sifferuppgifter som ska lämnas om värdeutvecklingen. De vanligaste bristerna rör kravet på att lämna uppgifter om flyttkostnader och att påminna om att försäkringskyddet för efterlevande kan behöva ses över.

Allmänt

Företagen bör utnyttja den årliga informationen som ett tillfälle att öka försäkringstagarnas kunskaper och medvetenhet om hur försäkringen är utformad och fungerar. Många försäkringstagare inte är helt på det klara med hur deras försäkring ser ut när de får det årliga värdebeskedet. En enkel beskrivning bör finnas i värdebeskedet.

Det är inte bara försäkringstagare och försäkrade som behöver värdebesked. Besked om värdeutveckling och avgifter är grundläggande information som även andra mottagare av utbetalningar bör ha rätt till, för att kunna ställa frågor och uttrycka sitt eventuella missnöje med företagets förvaltning. Därför ska alla mottagare av utbetalningar få värdebesked och annan årlig information.

Språkbruk

Den stora variationen i terminologi är ett problem. I konsumenternas intresse måste ett steg mot ett gemensamt ordförråd för försäkring tas.

Ett exempel är att "efterlevandeskydd" borde användas i de fall då en avtalad pension ingår, med ett belopp som är känt vid tecknandet. "Återbetalningskydd" borde begränsas till det fall då det försäkringssparande som finns vid dödsfallet är grunden för utbetalningar till efterlevande.

Ett annat problem är att de termer som används ofta står långt från vardagsspråket. Kan man använda ord som ligger närmare vardagsspråket utan att de leder tankarna fel, så måste det vara ett bättre val än tekniska termer.

Jämförbarhet

Jämförbarheten bör öka även på andra sätt. Konsumenterna behöver hjälp med att jämföra försäkringsföretag med varandra, och med att jämföra alternativ till sparande i försäkring.

Ett steg är att beskriva tydligt hur avgifter tas ut, både i försäkringsbolaget och när det förekommer, hos fondförvaltaren.

Alla avgifter av väsentlig storlek bör specificeras, för att ge en bra bild av hur avgifterna tas ut från pensionskapitalet.

Garantier och risker

5

Naturligtvis bör värdebeskedet som nu innehålla reservationer för att återbäring inte är garanterad. Vi vill att det ska stå tydligt att återbäringen kan tas tillbaka till sista kronan. Det bör alltid beskrivas hur villkorad återbäring och fondandelar kan variera, så att försäkringstagaren ser den finansiella risken.

Vi anser att man ska undvika att beskriva pensionskapitalet som uppdelat i garanterat värde och återbäring. Åtminstone för pensionsförsäkring är det mer rättvisande att tala om att:

- pensionskapitalet utvecklas för sig och bygger på en aktuell beräkning som kan ändras, men
- pensionskapitalet kan jämföras med en beräkning av vad framtida avtalade pensioner är värda.

Om pensionskapitalet är större än värdet av framtida avtalade pensioner, kan detta beskrivas som *beräknad återbäring* som inte är garanterad. I motsatt fall skulle det kunna räcka med att understryka att bolaget alltid står för den avtalade pensionen.

Flytt, ändring m.m.

En bättre efterlevnad behövs när det gäller att informera om vilka möjligheter det finns att flytta försäkringssparande och kostnaderna för sådan flytt.

Tyvärr saknar många av de granskade årsbeskeden påminnelse om att se över försäkringen. Försäkringstagaren bör uppmanas att tänka efter om den fortfarande är utformad på ett lämpligt sätt. Omständigheterna kan ju ha förändrats på många sätt sedan försäkringen tecknades eller senast sågs över.

Konsumenterna måste också få information om vilka åtgärder de kan vidta om de vill ändra på något i försäkringen. Vad som kan ändras beror på vilken slags försäkring det gäller, men exempel är utbetalningstid och olika slags skydd för efterlevande.

Vad kan Finansinspektionen göra?

Det är tydligt att tillsynen över informationen om livförsäkring och tjänstepension måste ges en hög prioritet även i fortsättningen. Den undersökning som ligger bakom föreliggande rapport följs upp med kontakter på företagsnivå och på branschnivå. På tjänstepensionssidan pågår arbete under året och rapporten kan förhoppningsvis ge en ledning för de berörda företagen om vad vi ser som grundläggande krav.

Våra informationsföreskrifter ska omarbetas i en nära framtid. Men ingen behöver vänta med initiativ till att förbättra den årliga informationen eller idéer som kan bidra till att sprida kunskaper om livförsäkring och tjänstepensioner. Ökade kunskaper hos konsumenterna leder till bättre frågor om försäkringstjänsterna och bidrar till en utveckling av försäkringsmarknaden.

Redaktör

Björn Palmgren

Utgångspunkter

Vilka problem har konsumenterna med värdebeskeden?

7

Det är tyvärr fortfarande vanligt att försäkringstagarna känner sig osäkra om innehållet i det årliga beskedet från försäkringsbolaget om hur pensionssparandet har utvecklats under det gångna året. Finansinspektionen försöker bidra till att informationen blir tydlig genom att utfärda föreskrifter om information om livförsäkring och tjänstepension. Inför en planerad omarbetning av dessa föreskrifter vill analysera var de största bristerna finns och undersöka vad som kan bli bättre och tydligare, i föreskrifterna och i värdebeskeden.

En viktig fråga som inte tas upp i denna rapport är den årliga uppgiften om vad som är aktuellt pensionsbelopp på en pensionsförsäkring. Den frågan ska tas upp i en annan undersökning om beräkning av tilläggsbelopp, planerad till slutet av 2006.

Exempel på vad som kan skapa känslan av osäkerhet om det årliga beskedet är:

- Mängden information verkar förvillande och är inte tydligt rangordnad
- De ord och termer som används är främmande eller missförstås
- Årliga besked från olika försäkringsgivare avviker, i form och i termer, vilket försvårar jämförelser
- Förväntad information finns inte eller uppmärksammas inte

Att lämna tydlig information som konsumenterna förstår kan vara en svår pedagogisk uppgift. Även om bolagen har höga ambitioner och lägger ned avsevärda resurser på att utforma informationen, är det inte säkert att resultatet blir lyckat. Finansinspektionen kan inte heller ge vägledning som säkert fungerar i alla situationer, men vi hoppas att denna rapport ska leda i rätt riktning.

Vi vill i denna rapport göra problemen mer åskådliga genom att utgå från konkreta värdebesked. Det har vi gjort i form av mallexempel för några grundläggande fall. Avsikten är att ge exempel på vad varje värdebesked bör täcka enligt dagens föreskrifter¹. Men vi har också tagit upp några idéer som vi vill föra fram för diskussion och som går utöver dagens föreskrifter. När det gäller tjänstepension har vi begränsat oss till avgiftsbestämd försäkring, som har ungefär samma behov av information som individuell pensionsförsäkring.

1. Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2003:7) om information som gäller livförsäkring och tjänstepension, senast ändrad genom FFFS 2006:2.

Värdebesked – förslag på utformning

8

Vi ska här visa några exempel som FI tycker kan visa hur bolagen borde inrikta sina värdebesked. På sikt ska våra föreskrifter bli tydligare när det gäller vilka minimikrav informationen ska uppfylla.

Det första exemplet avser fondförsäkring och det andra försäkring med ett avtalat pensionsbelopp i kronor. Exempelen är uppdelade i mer hanterliga delar så att det blir lättare att läsa kommentarerna i anslutning till exemplens text. För att ge en bättre överblick upprepas värdebeskederna i sin helhet i slutet av kapitlet.

Fondförsäkring

Vi börjar med fondförsäkring, eftersom värdebeskeden för sådana försäkringar normalt inte behöver gå in på frågor om återbäring och garantier.

Värdebesked Fondförsäkring

Försäkringsnr:

Försäkrad:

Utskriftsdatum:

En enkel beskrivning av din försäkring

Tidsbegränsad ålderspension med fondförvaltning, utan skydd för efterlevande.
Pensionsålder är 65 år. Försäkringen innehåller betalningsbefrielse vid sjukdom.

Försäkringsnummer, försäkrad och utskriftsdatum

Det borde vara självklart att värdebeskedet inleds med information som identifierar vilken försäkring det gäller och vem som är försäkrad. Om försäkringstagaren är en annan kan uppgift om detta också behövas. Utskriftsdatum är en annan naturlig uppgift som de flesta bolag har tagit med i värdebeskedet eller i ett foljebrev. Det är viktigt att utskriftsdatum inte förväxlas med det datum som värdeuppgifterna gäller för.

En enkel beskrivning av försäkringen

Frågor och klagomål som når Finansinspektionen tyder på att många försäkringstagare inte är helt på det klara med hur deras försäkring ser ut när de får det årliga värdebeskedet. De drar sig kanske för att följa uppmaningen att söka närmare information i försäkringsavtalet. Därför läser de kanske värdebeskedet med en mycket vag bild av hur försäkringen är utformad. Det gör att mycket av informationen i beskedet kommer att hänga i luften. En enkel beskrivning i värdebeskedet kan då vara till stor hjälp.

Givetvis är det en god vana att ta fram försäkringsavtalet och villkoren när man får sitt årliga värdebesked och det är normalt en förutsättning för att konsumenten ska ha en möjlighet att bedöma om försäkringen fortfarande är utformad efter aktuella behov. Vi återkommer till den frågan.

2. Om det är nödvändigt kan ju en förenklad beskrivning fördes med varning om att det rör sig om en förenkling och att försäkringsavtalet i sista hand avgör vad som gäller.

Det ska också medges att mer komplicerade försäkringsformer inte säkert kan sammanfattas på ett förenklat sätt utan att det blir risker för missförstånd. Men det kvarstår att en enkel och relevant beskrivning kan höja läsvärdet av årsbeskedet betydligt².

9

Värdeutveckling

Uppgifterna om värdeutveckling är naturligtvis kärnan i värdebeskedet och de står i fokus i våra föreskrifter om information. Idén är att man ska kunna följa hur värdet vid periodens början har förändrats, antingen positivt genom inbetalning av nya belopp (premier), värdeökning på de underliggande tillgångarna och ev. riskintäkt, eller negativt genom utbetalning av pensionsbelopp, uttag av skatt och andra avgifter, samt ev. riskkostnad.

VÄRDEUTVECKLING

Pensionskapital 2006-01-01	60 567 kr
Inbetalt belopp, varav 140 kr för betalningsbefrielse	+ 7 000
Riskintäkt	+ 56
Kostnad för rätt till betalningsbefrielse	- 150
Värdeförändring	+ 1 034
Avgifter	- 770
Avkastningsskatt	- 323
Pensionskapital 2006-12-31	68 017 kr

Fondförvaltaravgifter som har tagits ut vid beräkningen av fondandelarnas värde är inte med i uppställningen, men information om dem ges nedan.

Avkastningsskatten är en statlig skatt som ditt försäkringsbolag är skyldigt att betala. Den utgör femton procent av skatteunderlaget, vilket beräknas genom att multiplicera bolagets tillgångar vid ingången av år 2006 med den genomsnittliga statslåneräntan under år 2005.

FAKTARUTA OM RISKKOSTNAD

Riskkostnad står för något som vi känner igen från exempelvis hemförsäkring: den som har ett riskskydd måste betala något för det, en riskpremie eller en *riskkostnad*. I pensionsförsäkring är det vanligaste riskskyddet att försäkringsbolaget betalar ut ett försäkringsbelopp eller en pension till den avlidnes efterlevande, ett *efterlevandeskydd*.

Om bolaget behöver skjuta till pengar för att kunna stå för detta skydd, så behöver bolaget ta ut en *riskkostnad* eller riskpremie från de försäkringar som innehåller ett sådant skydd.

FAKTARUTA OM RISKINTÄKT

På pensionsförsäkringar utan efterlevandeskydd eller återbetalningsskydd går pensionskapitalet tillbaka till bolaget om den försäkrade skulle dö. Då har ju försäkringstagaren bidragit med pengar och försäkringar som fungerar så borde ha en kompensation för att de står den risken. Det blir en kompensation för risk, en *riskintäkt*. En sådan försäkringstyp är ålderspension utan återbetalningsskydd, även kallad ren ålderspension. För mer detaljer se exemplets information om vad som händer vid dödsfall.

Till följd av att det går att göra ganska säkra bedömningar om hur livslängden i stort varierar bland ett större antal försäkrade, kan bolaget ta hänsyn till den nämnda *riskintäkten* redan när bolaget beräknar vad en ålderspension ska kosta. En livsvarig ålderspension utan återbetalningsskydd är därför fördelaktig för den som kommer att leva länge. Pensionen blir högre med hjälp av riskintäkterna och kostnaden för pensionen beräknas ungefär som för en försäkrad med genomsnittlig livslängd.

De flesta försäkringsföretag klarar att ge sifferuppgifter om värdeutvecklingen på detta sätt. Inom tjänstepensionsområdet ser vi en del övergångsproblem. Men ett gemensamt problem för de flesta är att konsumenterna har svårt att se hur siffrorna ska tolkas och hur värdeutvecklingen ska bedömas.

Ett allmänt problem är den stora variationen i terminologi och att de använda termerna ofta står långt från vardagsspråket. Problemet mildras genom att många företag har någon form av termordlista eller förklaringar av använda termer. Finansinspektionen har inte velat diktera terminologin på detta område, men våra exempel visar på möjliga val. Flera bolag har erfarenhet av att konsumenterna exempelvis står främmande för en så pass vanlig term som premie. I vårt exempel har vi därför valt uttryck som 'inbetalt belopp' och 'betalningsbefrielse' i stället för 'inbetalda premier' och 'premiebefrielse'. Hur långt man ska gå för att underlätta förståelse kan diskuteras. Men kan man använda termer som ligger närmare vardagsspråket utan att de leder tankarna fel, så måste det vara ett bättre val.

Vi har här valt termen pensionskapital för all pensionsförsäkring. Andra väljer ord som 'försäkringskapital', 'försäkringssparande' eller liknande. Det förekommer också än mer allmänna termer, som 'sparande' eller 'fondvärde'. Det är möjligt att valet av ord för detta begrepp inte behöver likformas allt för mycket, eftersom innebörden är relativt lätt att fatta.

Vi har här valt termen riskintäkt för det som i föreskrifterna kallas arvsvinst. En del använder 'riskkompensation' eller liknande. De flesta bolag lämnar någon förklaring till denna post, men den är ändå svår för många konsumenter att förstå. Det är inte heller vanligt att bolagen förklarar att det *inte* blir någon riskintäkt när det gäller försäkringar med återbetalningsskydd. Vi återkommer till denna punkt när det gäller rekommendationen till konsumenten att se över aktuell utformning av försäkringen.

Termen värdetförändring har använts här för understryka kopplingen till underliggande fondandelars värde, men 'avkastning' eller liknande är fullt användbara ord. I praktiken beräknas värdetförändringen normalt som en restpost. Det betyder att alla poster i värdeuppställningen först måste anges,

och därefter bestäms värdeförändringen så att räkningen går ihop. Värdeförändringen kan naturligtvis bli negativ.

Posten avgifter ges i exemplet som en klumpsomma, eftersom den får närmare förklaring längre fram i form av en avgiftsstruktur. Dagens föreskrifter är bara inriktade på hur stora kostnaderna har varit under året, men tar inte ställning till om någon specificering ska göras. Vi tycker att tiden är mogen för kräva en sådan specificering. Försäkringsbolaget och fondförvaltaren har utgifter av olika slag som de helt eller delvis behöver täcka med avgifter från försäkringstagarna och fondandelsägarna. De bör vara öppnare om hur avgifterna faktiskt tas ut.

11

I praktiken måste man gripa till förenklade modeller för att ta ut avgifterna, schablonmetoder. Därmed försvåras uppgiften att beskriva hur mycket av avgifterna som använts till vad. Däremot är det oftast fortfarande möjligt att beskriva hur avgifterna har beräknats för den enskilda försäkringen. Därför vill Finansinspektionen lyfta fram de bolag som redovisar en sådan avgiftsstruktur. Vi återkommer till hur denna avgiftsstruktur kan beskrivas.

De flesta försäkringsföretag är noga med att förklara avkastningsskatten i nära anslutning till där det uttagna beloppet nämns. Vi har följt detta exempel, utan att därmed ta ställning till hur framträdande plats denna upplysning bör få.

Aktuell placeringsprofil och fondvärde

När det gäller att beskriva fondinnehavet ser vi för närvarande inte några stora problem. De flesta bolag lämnar en beskrivning med detaljer.

AKTUELL PLACERINGSPROFIL OCH FONDVÄRDE 2006-12-31

Fond 1	50 %	1 000,00	30,00	30 000
Fond 2	50 %	391,93	97,00	38 017

Avgiftsstruktur

Som redan nämnts finns goda skäl att beskriva närmare hur avgifterna tas ut både i försäkringsbolaget och hos fondförvaltaren. Finansinspektionen vill se en utvidgning av praxis och föreskrifter i denna riktning, så att konsumenten får ett bättre underlag än idag för att jämföra försäkringstjänster.

I nedanstående exempel finns information om bolagets avgifter i form av en specifikation av den totala avgiften.

12

Hur avgifterna tas ut från försäkringen	Avgift 2006
Årlig fast avgift	123 kr
Avgift på inbetalningar, 2 %	140 kr
Avgift på pensionskapitalet, 0,75 %	507 kr
Avgift på utbetalningar, 0,5 %	0 kr
Andra avgifter (specificeras om beloppet är av väsentlig storlek)	0 kr
SAMMANLAGD AVGIFT 2006	770 kr

Sättet att ta ut avgifterna och avgifternas storlek kan ändras av bolaget. Om avgifterna ändras ska försäkringstagarna informeras. Aktuella uppgifter som gäller din försäkring finns på bolagets hemsida.

Det är svårt att fånga alla existerande varianter av avgiftsstruktur, och i exemplet har vi tagit med dels en avgift på utbetalningar, dels en övrig post, som i ett konkret fall måste specificeras för att ge en bra bild av hur avgifterna tas ut.

Kommentaren om att avgifterna kan ändras är en viktig upplysning, men om avgifter är låsta i villkoren ska naturligtvis detta framhållas. Om avgifterna kan ändras, är det viktigt att aktuella avgifter är lätt tillgängliga för alla berörda försäkringstagare. Ett minimikrav är att de finns på bolagets hemsida såväl när det gäller nyteckning som redan tecknade försäkringar.

Kapitalförvaltningsavgifter för fonderna beskrivs separat och kan i enskilda fall vara mer komplicerade än i exemplet.

Hur kapitalförvaltningsavgifterna tas ut från fondvärdet

Fond 1	0,5 %
Fond 2	1,0 %

Sättet att ta ut avgifterna och avgifternas storlek är bestämda i fondvillkoren och kan/kan inte ändras.

Vid byte av fond tas inte någon avgift ut.

Det finns ett värde i att kunden kan få en samlad bild av hur kostnader tas ut, inte minst om avgifterna i försäkringsledet är mycket låga eller noll. I detta sammanhang förväntar konsumenten sig information om att avgifterna kan ändras eller inte. I detta sammanhang kan bolaget även lämna upplysningar eller hänvisningar om vad som gäller vid fondbyte.

Uppgifter om möjligheten att flytta försäkringssparande och flyttkostnader

Med tanke på att frågan om rätten att flytta sparandet har kommit i fokus allt mer, förväntas att ett årligt besked med information till försäkringstagaren tydligt säger om möjlighet att flytta pensionskapitalet finns eller inte.

Om möjligheten till flytt finns, ska bolaget lämna uppgifter om eventuella avgifter för detta.

13

Försäkringstagaren har rätt att flytta sitt försäkringssparande mot viss kostnad och om villkoren i övrigt för flytt är uppfyllda

Flyttavgift om försäkringssparandet hade flyttats 2006-12-31

Fast	600 kr
Rörlig, 1 % av fondvärdet	680 kr

Flyttavgifterna kan ändras av bolaget. Försäkringstagaren ska informeras om avgifterna ändras. För aktuell information om flyttavgifter och övriga villkor för flytt, var vänlig kontakta bolaget eller se bolagets hemsida.

I påfallande många exempel som vi har granskat saknas denna information eller ersätts med en allmän hänvisning. Det är sant att utvecklingen har lett till att villkoren för flytt i flera fall har blivit komplicerade och olika för olika delbestånd. Målet ska ändå vara en fyllig information om kostnaden att flytta ett försäkringssparande. Men det kan vara nödvändigt att begränsa sig till en hänvisning när det gäller närmare villkor, t.ex. eventuella krav på hälsoprövning eller att flyttat belopp kan vara minskat på olika sätt för startkostnader eller obalans i fördelningen av överskott.

Uppgifter om aktuella belopp som kan eller kommer att utbetalas

En viktig del i beskrivningen av försäkringens är uppgift om vilket pensionsbelopp som gäller.

Så här mycket får du i pension

Beräknat på fondvärdet 2006-12-31:

4 567 kr i månaden

Storleken på den beräknade pensionen beror av värdet på de fondandelar som finns knutna till försäkringen vid varje utbetalningstillfälle och är därmed inte garanterad. Pensionen kan öka och minska beroende på fondernas värdeutveckling.

Pensionen kommer att börja betalas ut 2031-05-01.

För fondförsäkring kan beloppen bara anges uttryckta i andelar och andelarnas framtida värde är ju inte känt.

Grunduppgiften för en ålderspension är vad den försäkrade skulle få i pension och från vilken tidpunkt utbetalningarna skulle börja. Om utbetalningarna redan har påbörjats så kan bolaget lämna uppgift om senaste utbetalningsnivå.

Vad skulle ha hänt om den försäkrade hade dött 2006-12-31?

Fall 1. Din försäkring saknar skydd för eventuella efterlevande

Fall 2. Din försäkring har skydd för de efterlevande i form av återbetalningsskydd.

Fall 1: Eftersom försäkringen inte innehåller något skydd för efterlevande så skulle den ha avslutats utan någon utbetalning. Pensionskapitalet skulle ha fördelats bland de övriga försäkrade vars försäkringar på liknande sätt vid dödsfall skulle ha avslutats utan utbetalning till de efterlevande eller fått reducerat värde. Det fördelade pensionskapitalet blir en *riskintäkt* för dessa försäkrade.

Fall 2: Eftersom försäkringen innehåller återbetalningsskydd och dödsfallet skulle ha inträffat före utbetalningstidens början, skulle pensionskapitalet ha betalats ut till eventuella efterlevande, men högst i fem års tid. När det inte längre finns efterlevande ska pensionskapitalet fördelas bland de försäkrade/alt. gå till försäkringsbolagets ägare (gäller vinstutdelande bolag).

En pensionsförsäkring kan vara helt eller delvis inriktad på utbetalning till efterlevande. Ett minimikrav är att den årliga informationen ska ge en uppfattning om storleken av en sådan utbetalning. För fondförsäkring är det troligen följande utformning dominerande: antingen upphör försäkringen när den försäkrade dör, eller så får de efterlevande en pension som grundar sig på pensionskapitalet när dödsfallet inträffade. I det senare fallet talar man vanligen om återbetalningsskydd. Vi återkommer till frågan om skydd för efterlevande i ett exempel längre fram, som gäller annan försäkring än fondförsäkring.

I detta sammanhang kan det vara lämpligt att ta upp effekterna av att ha valt efterlevandeskydd eller återbetalningsskydd, t.ex. att skyddet inte är gratis. Det kan även uttryckas så att pensionen blir större om försäkringstagaren avstår från sådant skydd för de efterlevande.

Det är också naturligt att i nära anslutning påminna konsumenten om att tänka igenom om den eller de försäkringar som är tecknade, är rätt utformade med tanke på att förhållandena kan ha ändrats sedan tecknandet.

Föreskrifterna tar även upp krav på information om vissa ändringsmöjligheter, t.ex. när det gäller utbetalningstid.

Tyvärr saknar många av de granskade årsbeskeden påminnelse om att se över försäkringen. Försäkringstagaren bör uppmanas att tänka efter om den fortfarande är utformad på ett lämpligt sätt. Omständigheterna kan ju ha förändrats på många sätt sedan försäkringen tecknades eller senast sågs över.

Försäkringen kan ändras på några sätt. Passar den fortfarande dina behov?

Ha för vana att se över din försäkring så att den passar dina behov.

Du som idag har ett återbetalningsskydd kanske inte längre ser ett behov av detta. Du skulle kunna få en något högre pension med hjälp av den riskintäkt du skulle få om du väljer bort detta skydd.

Du som skulle vilja ändra försäkringen för att få ett återbetalningsskydd bör kontakta bolaget för att få veta villkoren för detta.

15

För de försäkringar som har någon form av förmån vid sjukdom eller invaliditet är det naturligt att informera om vad som skulle ha inträffat vid sjukfall, åtminstone i översiktlig form. Ett exempel är tilläggsförsäkring för betalningsbefrielse (premiebefrielseförsäkring).

Ordförklaringar

Som en sista punkt ska vi nämna de listor över använda försäkringstermer som många försäkringsföretag bifogar värdebeskeden. Föreskrifterna ställer inte några uttryckliga krav på ordförklaringar, men de kan naturligtvis bidra till att möta kravet på tydlighet och förståelse. Det finns en rad bra exempel på sådana ordförklaringar. Vi har också sett att bolagen slår vakt om sin egen terminologi. Utvecklingen har dessutom lett till att enskilda bolag utvecklar egna lösningar och egen terminologi. Detta gör det svårare att komma överens om gemensam terminologi, men i konsumenternas intresse måste det steget tas förr eller senare.

Annan försäkring än fondförsäkring

De försäkringar som inte kan kallas fondförsäkringar brukar ofta kallas traditionella försäkringar, men de kan delas upp i ett par grupper. En grupp består av försäkringar med någon form av garanti. En annan grupp består av försäkringar som väsentligen saknar avtalade belopp och som liknar fondförsäkring, nämligen så kallade depåförsäkringar³. I detta avsnitt kommer vi mest att tala om försäkringar i den första gruppen. Men de lösningar som krävs i vinstutdelande livbolag är nya och allt annat än traditionella. Även den relativt nya depåförsäkringen är inte särskilt traditionell, med tanke på hur liten roll garantier spelar i den. Problemet med klassificering och benämningar går bl.a. tillbaka på hur EU:s försäkringklasser är definierade. Frågan berör även områden som redovisning och rapportering till Finansinspektionen.

3. Depåförsäkring har blivit ett gängse namn på livförsäkringar som inte är fondförsäkringar, men som ger försäkringstagaren ansvaret för den finansiella risken. Det sker genom att de pengar som inte behövs för att säkra avtalade försäkringsbelopp är tillgängliga i en depå. Försäkringstagaren kan då själv bestämma om vilka köp och försäljningar som ska göras i depån.

Försäkringar med garanti, t.ex. avtalade belopp, har ofta samma utformning oavsett bolagsform. I vinstutdelande bolag är aktiekapitalet ett stöd för att avtalade åtaganden ska kunna fullgöras. Förhållandet är ett annat i ömsesidiga försäkringsföretag eller i försäkringsaktiebolag som drivs enligt ömsesidiga principer, utan vinstutdelning till ägarna. I sådana bolag bidrar normalt försäkringstagarna med riskkapital genom att återbäringen kan minskas eller återtas, i värsta fall till sista kronan.

Det har sedan länge varit särskilt angeläget att kräva att konsumenterna informeras och påminns om att återbäring som inte är tilldelad eller på annat sätt garanterad faktiskt kan utnyttjas av bolaget. I vinstutdelande bolag sker detta på sätt och vis genom att de överskott som ev. uppkommer fördelas som så kallad villkorad återbäring. För sådan återbäring bär försäkringstagaren viss risk, vanligen genom att värdet är kopplat till försäkringens andel i bolagets förmögenhet eller genom någon mer direkt metod. I ej vinstutdelande bolag har de senaste årens utveckling på ett mer handgripligt sätt visat att bolaget kan använda de överskott som uppkommit för förlusttäckning genom att återta (reallokera) preliminärt fördelad återbäring engångsvis eller löpande över viss tid.

Beskrivning av försäkringen

I exemplet nedan lyfter vi fram att det finns ett avtalat försäkringsbelopp och att försäkringsbolaget bestämmer förvaltningen av inbetalda belopp.

Värdebesked annan försäkring än fondförsäkring

Exemplet avser försäkringsbolag som bedrivs enligt ömsesidiga principer

Försäkringsnr:

Försäkrad:

Utskriftsdatum:

En enkel beskrivning av din försäkring

Tidsbegränsad ålderspension med ett avtalat lägsta pensionsbelopp, utan skydd för efterlevande. Försäkringsbolaget bestämmer hur inbetalda belopp ska förvaltas. Försäkringen har rätt till återbäring, en andel av de överskott som kan komma att uppstå i verksamheten, men överskottet kan i värsta fall tas tillbaka, till sista kronan. Pensionsålder är 65 år. Försäkringen innehåller betalningsbefrielse vid sjukdom.

Det finns andra fall där förhållandena kan vara mer komplicerade. För en depåförsäkring skulle man här ange att avtalat försäkringsbelopp saknas och att försäkringstagaren väljer placeringen av inbetalda belopp.

Det som förenar olika slags livförsäkring som inte bara ger riskskydd utan innebär sparande, och som inte är fondförsäkring, är att överskott eller återbäring normalt måste hanteras på något sätt. Det är en annan viktig punkt som vi har valt att ta med i beskrivningen av försäkringen.

Värdeutveckling

Den första punkt som skiljer detta exempel från fondförsäkringsexemplet är posten Avkastning, som ovan kallades Värdeförändring. I fondförsäkring är anknytningen till fondandelarna och deras värdeförändring mer direkt. I annan försäkring utom depåförsäkring står bolaget för kapitalförvaltningen och levererar en utjämnad avkastning till de enskilda försäkringarna. Vi har också undvikit benämningar som Ränta. Det vore missvisande att kalla posten för Återbäringsränta, som något företag tyvärr ännu gör. Avkastningen på pensionskapitalet är nämligen inte en ränta enbart på återbäringen, utan totalavkastning utjämnad över tid och/eller över försäkringstagarna. En äldre term är ”ränta enligt återbäringsgrunderna”, men den beskrivningen anser vi förlegad.

VÄRDEUTVECKLING

Pensionskapital 2006-01-01	60 567 kr
Inbetalt belopp, varav 140 kr för betalningsbefrielse	+ 7 000
Riskintäkt	+ 56
Kostnad för betalningsbefrielse	- 150
Avkastning	+ 1 034
Avgifter	- 770
Avkastningsskatt	- 323
Pensionskapital 2006-12-31	68 017 kr
Alt 1. - varav värdet av framtida avtalad pension är	59 456 kr
- och återbäringen, som inte är garanterad, är beräknad till	8 561 kr
Alt 2. Bolaget måste alltid stå för den avtalade pensionen	

Uttag från totalavkastningen för att täcka bolagets kostnader för kapitalförvaltning är inte med i uppställningen. De redovisas på annan plats i värdebeskedet.

17

En viktig skillnad mot det föregående fallet med fondförsäkring är att detta exempel innehåller en avtalad förmån, nämligen framtida pension. Under tider med stora överskott lyfte bolagen gärna fram att pensionskapitalet mer än väl täcker vad som behövs för den avtalade förmånen. Vi anser att man ska undvika att beskriva pensionskapitalet som uppdelat i garanterat värde och återbäring. För pensionsförsäkring är det mer rättvisande att tala om att:

- pensionskapitalet utvecklas för sig och bygger på en aktuell beräkning som kan ändras, men
- pensionskapitalet kan jämföras med en beräkning av vad framtida avtalade pensioner är värda.

Om pensionskapitalet är större än värdet av framtida avtalade pensioner, kan detta beskrivas som *beräknad återbäring* som inte är garanterad. I motsatt fall skulle det kunna räcka med att understryka att bolaget alltid står för den avtalade pensionen.

I exemplet har vi tagit in en uppgift om att kapitalförvaltningens kostnader inte har redovisats under värdeutvecklingen, utan senare i samband med avgiftsstrukturen. Det är naturligtvis tillåtet att i stället inkludera en sådan uppgift redan i uppställningen över värdeutveckling.

Naturligtvis bör värdebeskedet innehålla reservationer för att återbäring inte är garanterad och kan tas tillbaka till sista kronan. På liknande sätt bör man beskriva hur villkorad återbäring och fondandelar kan variera till följd av den finansiella risken i tillgångarna.

Avkastningsskatten är en statlig skatt som ditt försäkringsbolag är skyldigt att betala. Den utgör femton procent av skatteunderlaget. Detta beräknas genom att multiplicera bolagets tillgångar vid ingången av år 2006 med den genomsnittliga statslåneräntan under år 2005.

Alt. 1: Beräknad återbäring är inte garanterad. Detta belopp kan både öka och minska, beroende på bolagets resultat. Återbäringen kan i värsta fall tas tillbaka, till sista kronan. Beräknad återbäring är därmed en del av bolagets riskkapital.

Alt. 2: Villkorad återbäring kan både öka och minska, beroende på värdet av tillgångarna som motsvarar bolagets åtagande mot försäkringstagarna.

Räntesatser och aktuell placeringsprofil

Vi ser det som en brist att de flesta försäkringsföretag inte lämnar någon bra beskrivning i värdebeskedet om hur företagets aktuella placeringsinriktning ser ut och vilken risknivå det innebär för den enskilda försäkringens pensionskapital. Bristen känns störst när företaget har betydande onoterade tillgångar, t.ex. dotterbolagsaktier. På denna punkt skulle Finansinspektionen vilja ha en djupare diskussion om hur informationen kan förbättras.

I nedanstående exempel har vi begränsat oss till att ge uppgifter om de räntesatser som har tillämpats.

Räntesatser som använts för att beräkna avkastningen på pensionskapitalet. Efter avdrag för kapitalförvaltningskostnader men före avkastningsskatt och andra avgifter under perioden

Period	Räntesats
2006-01-01 – 2006-08-31	3,0 %
2006-09-01 – 2006-12-31	3,2 %

I linje med vad som har sagts tidigare undviker vi medvetet att använda termen återbäringsränta. Vi ser det också som viktigt att tala om vilka avdrag som kan ha påverkat räntesatserna och vilka som inte har det. Mer komplicerade fall kan förekomma.

Avgiftsstruktur

I exemplet nedan återfinns samma poster som för fondförsäkring. Om företaget inte har redovisat kostnaderna för kapitalförvaltning tidigare, så bör en uppgift lämnas som i exemplet. I de besked som har granskats varierar informationen om hur avgifterna tas ut starkt, från ganska uttömmande information till ingen.

I några fall hänvisar man till företagets egen hemsida, men i flera fall är informationen där främst inriktad på nytecknade försäkringar. Informationen om avgifter på hemsidan bör gälla även äldre försäkringars pensionskapital.

Hur avgifterna tas ut från försäkringen	Avgift 2006
Årlig fast avgift	123 kr
Avgift på inbetalningar, 2 %	140 kr
Avgift på pensionskapitalet, 0,75 %	507 kr
Avgift på utbetalningar, 0,5 %	0 kr
Andra avgifter	0 kr
Sammanlagd avgift 2006	770 kr

Sättet att ta ut avgifterna och avgifternas storlek kan ändras av bolaget. Aktuella uppgifter finns för alla/de flesta försäkringar på bolagets hemsida.

Kapitalförvaltningens kostnader har direkt belastat avkastningen och uppgick under perioden till 0,5 % av förvaltad kapital.

19

Uppgifter om att flytta försäkringssparandet

Det som sägs under exemplet fondförsäkring är tillräckligt och gäller även för andra slag av pensionsförsäkringar. För kapitalförsäkring kan det finnas ett avtalat återköpsvärde som bolaget måste stå för.

Uppgifter om aktuella belopp som kan eller kommer att utbetalas

En viktig del i beskrivningen av försäkringen är aktuella pensionsbelopp. Jämfört med fondförsäkring så kan en försäkring med avtalat pensionsbelopp redovisa avtalade belopp i kronor.

Grunduppgiften för en ålderspension är vad den försäkrade skulle få i pension och från vilken tidpunkt utbetalningarna skulle börja. Om utbetalningarna redan har påbörjats så kan bolaget lämna uppgift om senaste utbetalningsnivå.

Så här mycket får du i pension

Avtalat pensionsbelopp	2 000 kr i månaden
Beräknat tilläggsbelopp grundat på pensionskapitalet 2006-12-31	1 800 kr i månaden

Tilläggsbeloppet är en aktuell beräkning av hur återbäringen skulle kunna användas för att höja pensionen, helst så att tilläggsbeloppet inte ska behöva minskas i framtiden. Beloppet måste omprövas årligen. Tilläggsbeloppet är därmed inte garanterat. Det kan öka och minska beroende på pensionskapitalets värdeutveckling, och kan sänkas till 0 kr. Det avtalade pensionsbeloppet är däremot alltid garanterat och kan inte minska.

Pensionen kommer att börja betalas ut 2031-05-01.

De senaste årens många sänkningar av tilläggsbeloppen visar på ett område där både företagen och Finansinspektionen ställs inför en svår uppgift. Hur ska man informera om hur tilläggsbeloppet beräknas och skälen till att det måste kunna minskas eller till och med sättas till 0? Frågan är svår och vi avser därför återkomma till den i senare rapport. Ett annat skäl till att frågan om tilläggsbelopp specialbehandlas är att en del bolag lämnar separat information om värdeutvecklingen vid årsskiftet och om aktuellt, eventuellt ändrat tilläggsbelopp inför försäkringens årsdag. Vi går därför inte vidare med saken i denna rapport.

Uppgifter om efterlevandeskydd och behov av att se över försäkringen

När det gäller fondförsäkring så dominerar återbetalningsskydd, dvs. om den försäkrade dör så betalas återstående pensionskapital ut som pension till de efterlevande. För annan försäkring än fondförsäkring har mer utvecklade slag av efterlevandeskydd åtminstone varit vanliga. Exempel är tvålivsförsäkringar av olika slag och ålderspensioner kombinerade med familjegaranti.

Vi har sett att termerna efterlevandeskydd och återbetalningsskydd ibland används som om de betydde samma sak. Det är sant att återbetalningsskydd är en form av efterlevandeskydd, men det är ju helt beroende på vilket pensionskapital som finns vid dödsfallet för utbetalning till de efterlevande. Det vore tydligare om efterlevandeskydd kunde reserveras för de fall där en avtalad pension ingår, med ett belopp som är känt vid tecknandet.

För övrigt gäller de slutsatser som gjorts i avsnittet om fondförsäkring även för andra slag av pensionsförsäkring.

Försäkring under utbetalning

Vi ska inte gå in så djupt på frågan om värdebesked för försäkring under utbetalning, oavsett om den är fondförsäkring eller inte. Föreskrifterna ställer inte heller så många detaljerade krav som för försäkring som inte är under utbetalning. Några iakttagelser bör i alla fall nämnas.

Det är uppenbarligen så att försäkring under utbetalning ibland har bedömts ha ett mindre behov av uppgift om värdeutveckling och annat. Ett skäl kan tänkas vara att de som får utbetalningarna inte har ansetts ha någon möjlighet att reagera på informationen genom att besluta om ändring av försäkringen eller flytt av försäkringssparandet. I många fall finns det säkert begränsningar, vilket kan motivera mer sparsamma uppgifter.

Men besked om värdeutveckling och avgifter är ändå grundläggande information som även den som tar emot utbetalningarna bör ha rätt till, för att kunna ställa frågor och uttrycka sitt eventuella missnöje med företagets förvaltning. Därför ska alla mottagare av utbetalningar få värdebesked och annan årlig information.

Tjänstepensionsförsäkring

Införandet av tjänstepensionsdirektivet i svensk lagstiftning 2005 har ökat kraven på information till de försäkrade och förmånstagarna. De snäva tidsramarna för införandet av ny reglering motiverar kanske en viss tolerans mot de företag som ännu inte är klara med värdebesked och annan årlig information, men i stort sett förväntar vi oss att bl.a. årliga besked kan lämnas till alla berörda innan innevarande år har gått ut. Förhoppningsvis kan denna rapport vara ett stöd i arbetet med värdebeskeden.

Värdebesked Fondförsäkring

Försäkringsnr:

Försäkrad:

Utskriftsdatum:

sid 8

En enkel beskrivning av din försäkring

Tidsbegränsad ålderspension med fondförvaltning, utan skydd för efterlevande. Pensionsålder är 65 år. Försäkringen innehåller betalningsbefrielse vid sjukdom.

VÄRDEUTVECKLING

Pensionskapital 2006-01-01		60 567 kr
Inbetalt belopp, varav 140 kr för betalningsbefrielse	+	7 000
Riskintäkt	+	56
Kostnad för rätt till betalningsbefrielse	-	150
Värdetförändring	+	1 034
Avgifter	-	770
Avkastningsskatt	-	323
Pensionskapital 2006-12-31		68 017 kr

sid 9

Fondförvaltaravgifter som har tagits ut vid beräkningen av fondandelarnas värde är inte med i uppställningen, men information om dem ges nedan.

Avkastningsskatten är en statlig skatt som ditt försäkringsbolag är skyldigt att betala. Den utgör femton procent av skatteunderlaget, vilket beräknas genom att multiplicera bolagets tillgångar vid ingången av år 2006 med den genomsnittliga statslåneräntan under år 2005.

AKTUELL PLACERINGSPROFIL OCH FONDVÄRDE 2006-12-31

	Fördelning av inbetalda belopp	Andelar	Kurs	Värde(kr)
Fond 1	50 %	1 000,00	30,00	30 000
Fond 2	50 %	391,93	97,00	38 017

sid 11

Hur avgifterna tas ut från försäkringen	Avgift 2006
Årlig fast avgift	123 kr
Avgift på inbetalningar, 2 %	140 kr
Avgift på pensionskapitalet, 0,75 %	507 kr
Avgift på utbetalningar, 0,5 %	0 kr
Andra avgifter (specificeras om beloppet är av väsentlig storlek)	0 kr
Sammanlagd avgift 2006	770 kr

sid 12

Sättet att ta ut avgifterna och avgifternas storlek kan ändras av bolaget. Om avgifterna ändras ska försäkringstagarna informeras. Aktuella uppgifter som gäller din försäkring finns på bolagets hemsida.

Hur kapitalförvaltningsavgifterna tas ut från fondvärdet

Fond 1	0,5 %
Fond 2	1,0 %

Sättet att ta ut avgifterna och avgifternas storlek är bestämda i fondvillkoren och kan/kan inte ändras.

Vid byte av fond tas inte någon avgift ut.

sid 12

23

Försäkringstagaren har rätt att flytta sitt försäkringssparande mot viss kostnad och om villkoren i övrigt för flytt är uppfyllda

Flyttavgift om försäkringssparandet hade flyttats 2006-12-31

Fast	600 kr
Rörlig, 1 % av fondvärdet	680 kr

sid 13

Flyttavgifterna kan ändras av bolaget. Försäkringstagaren ska informeras om avgifterna ändras. För aktuell information om flyttavgifter och övriga villkor för flytt, var vänlig kontakta bolaget eller se bolagets hemsida.

Så här mycket får du i pension

Beräknat på fondvärdet 2006-12-31: **4 567 kr i månaden**

Storleken på den beräknade pensionen beror av värdet på de fondandelar som finns knutna till försäkringen vid varje utbetalningstillfälle och är därmed inte garanterad. Pensionen kan öka och minska beroende på fondernas värdeutveckling.

Pensionen kommer att börja betalas ut 2031-05-01.

sid 13

Vad skulle ha hänt om den försäkrade hade dött 2006-12-31?

Fall 1. Din försäkring saknar skydd för eventuella efterlevande

Fall 2. Din försäkring har skydd för de efterlevande i form av återbetalningsskydd.

Fall 1: Eftersom försäkringen inte innehåller något skydd för efterlevande så skulle den ha avslutats utan någon utbetalning. Pensionskapitalet skulle ha fördelats bland de övriga försäkrade vars försäkringar på liknande sätt vid dödsfall skulle ha avslutats utan utbetalning till de efterlevande eller fått reducerat värde. Det fördelade pensionskapitalet blir en riskintäkt för dessa försäkrade.

sid 14

Fall 2: Eftersom försäkringen innehåller återbetalningsskydd och dödsfallet skulle ha inträffat före utbetalningstidens början, skulle pensionskapitalet ha betalats ut till eventuella efterlevande, men högst i fem års tid. När det inte längre finns efterlevande ska pensionskapitalet fördelas bland de försäkrade/alt. gå till försäkringsbolagets ägare (gäller vinstutdelande bolag).

Försäkringen kan ändras på några sätt. Passar den fortfarande dina behov?

Ha för vana att se över din försäkring så att den passar dina behov.

Du som idag har ett återbetalningsskydd kanske inte längre ser ett behov av detta. Du skulle kunna få en något högre pension med hjälp av den riskintäkt du skulle få om du väljer bort detta skydd.

sid 15

Du som skulle vilja ändra försäkringen för att få ett återbetalningsskydd bör kontakta bolaget för att få veta villkoren för detta.

Värdebesked annan försäkring än fondförsäkring

Exemplet avser försäkringsbolag som bedrivs enligt ömsesidiga principer

Försäkringsnr:

Försäkrad:

Utskriftsdatum:

sid 16

En enkel beskrivning av din försäkring

Tidsbegränsad ålderspension med ett avtalat lägsta pensionsbelopp, utan skydd för efterlevande. Försäkringsbolaget bestämmer hur inbetalda belopp ska förvaltas. Försäkringen har rätt till återbäring, en andel av de överskott som kan komma att uppstå i verksamheten, men överskottet kan i värsta fall tas tillbaka, till sista kronan. Pensionsålder är 65 år. Försäkringen innehåller betalningsbefrielse vid sjukdom.

VÄRDEUTVECKLING

Pensionskapital 2006-01-01 **60 567 kr**

Inbetalt belopp, varav 140 kr för betalningsbefrielse	+ 7 000
Riskintäkt	+ 56
Kostnad för betalningsbefrielse	- 150
Avkastning	+ 1 034
Avgifter	- 770
Avkastningsskatt	- 323

Pensionskapital 2006-12-31 **68 017 kr**

Alt 1. - varav värdet av framtida avtalad pension är	59 456 kr
- och återbäringen, som inte är garanterad, är beräknad till	8 561 kr

Alt 2. Bolaget måste alltid stå för den avtalade pensionen

sid 17

Uttag från totalavkastningen för att täcka bolagets kostnader för kapitalförvaltning är inte med i uppställningen. De redovisas på annan plats i värdebeskedet.

Avkastningsskatten är en statlig skatt som ditt försäkringsbolag är skyldigt att betala. Den utgör femton procent av skatteunderlaget. Detta beräknas genom att multiplicera bolagets tillgångar vid ingången av år 2006 med den genomsnittliga statslåneräntan under år 2005.

Alt. 1: Beräknad återbäring är inte garanterad. Detta belopp kan både öka och minska, beroende på bolagets resultat. Återbäringen kan i värsta fall tas tillbaka, till sista kronan. Beräknad återbäring är därmed en del av bolagets riskkapital.

Alt. 2: Villkorad återbäring kan både öka och minska, beroende på värdet av tillgångarna som motsvarar bolagets åtagande mot försäkringstagarna.

sid 18

Räntesatser som använts för att beräkna avkastningen på pensionskapitalet.
Efter avdrag för kapitalförvaltningskostnader men före avkastningsskatt och andra avgifter under perioden

Period	Räntesats
2006-01-01 – 2006-08-31	3,0 %
2006-09-01 – 2006-12-31	3,2 %

sid 18

25

Hur avgifterna tas ut från försäkringen	Avgift 2006
Årlig fast avgift	123 kr
Avgift på inbetalningar, 2 %	140 kr
Avgift på pensionskapitalet, 0,75 %	507 kr
Avgift på utbetalningar, 0,5 %	0 kr
Andra avgifter	0 kr
Sammanlagd avgift 2006	770 kr

sid 19

Sättet att ta ut avgifterna och avgifternas storlek kan ändras av bolaget. Aktuella uppgifter finns för alla/de flesta försäkringar på bolagets hemsida.

Kapitalförvaltningens kostnader har direkt belastat avkastningen och uppgick under perioden till 0,5 % av förvaltad kapital.

Försäkringstagaren har rätt att flytta sitt försäkringssparande mot viss kostnad och om villkoren i övrigt för flytt är uppfyllda

Flyttavgift om försäkringssparandet hade flyttats 2006-12-31

Fast	600 kr
Rörlig, en procent av pensionskapitalet	680 kr

Flyttavgifterna kan ändras av bolaget. Försäkringstagaren ska informeras om avgifterna ändras. För aktuell information om flyttavgifter och övriga villkor för flytt, var vänlig kontakta bolaget eller se bolagets hemsida.

Så här mycket får du i pension

Avtalat pensionsbelopp	2 000 kr i månaden
Beräknat tilläggsbelopp grundat på pensionskapitalet 2006-12-31	1 800 kr i månaden

sid 19

Tilläggsbeloppet är en aktuell beräkning av hur återbäringen skulle kunna användas för att höja pensionen, helst så att tilläggsbeloppet inte ska behöva minskas i framtiden. Beloppet måste omprövas årligen. Tilläggsbeloppet är därmed inte garanterat. Det kan öka och minska beroende på pensionskapitalets värdeutveckling, och kan sänkas till 0 kr. Det avtalade pensionsbeloppet är däremot alltid garanterat och kan inte minska.

Pensionen kommer att börja betalas ut 2031-05-01.

Vad skulle ha hänt om den försäkrade hade dött 2006-12-31?

Fall 1. Din försäkring saknar skydd för eventuella efterlevande

Fall 2. Din försäkring har skydd för de efterlevande i form av återbetalningsskydd.

Fall 1: Eftersom försäkringen inte innehåller något skydd för efterlevande så skulle den ha avslutats utan någon utbetalning. Pensionskapitalet skulle ha fördelats bland de övriga försäkrade vars försäkringar på liknande sätt vid dödsfall skulle ha avslutats utan utbetalning till de efterlevande eller fått reducerat värde. Det fördelade pensionskapitalet blir en riskintäkt för dessa försäkrade.

Fall 2: Eftersom försäkringen innehåller återbetalningsskydd och dödsfallet skulle ha inträffat före utbetalningstidens början, skulle pensionskapitalet ha betalats ut till eventuella efterlevande, men högst i fem års tid. När det inte längre finns efterlevande ska pensionskapitalet fördelas bland de försäkrade/alt. gå till försäkringsbolagets ägare (gäller vinstutdelande bolag).

Försäkringen kan ändras på några sätt. Passar den fortfarande dina behov?

Ha för vana att se över din försäkring så att den passar dina behov.

Du som idag har ett återbetalningsskydd kanske inte längre ser ett behov av detta. Du skulle kunna få en något högre pension med hjälp av den riskintäkt du skulle få om du väljer bort detta skydd.

Du som skulle vilja ändra försäkringen för att få ett återbetalningsskydd bör kontakta bolaget för att få veta villkoren för detta.

BILAGA 1

Utdrag ur informationsföreskrifterna⁴

27

B. Information under försäkringstiden men före utbetalning

Årlig information

Försäkringsgivaren ska årligen lämna information om följande:

4. I den mån avtalet berörs av följande poster ska årliga uppgifter lämnas om

- a) garanterad och villkorad återbäring, samt
- b) utvecklingen av försäkringens värde under året (tillgodohavande eller pensionskapital, inklusive garanterad och villkorad återbäring).

I den mån värden gottskrivits försäkringen utöver vad som direkt följer av avtalet ska det klart framgå att gottskrivningen inte innebär något löfte om eventuella gottskrivningar i framtiden. Andel i konsolideringsfond är inte gottskriven såsom återbäring förrän beslut om detta fattats av stämman. Om information lämnas om sådan andel (preliminärt fördelad, allokerad, återbäring) som ännu inte har gottskrivits försäkringen, ska det tydligt framgå att medlen utgör försäkringsgivarens riskkapital samt innebörden av detta.

- c) Eventuella ändringar ska anges avseende de principer som tillämpas för uppräknig av utfallande belopp genom återbäring under utbetalningstiden.
- d) Hur stor ersättning som skulle ha utbetalats vid dödsfall per redovisat datum ska anges, inklusive återbäring i syfte att ge försäkringstagaren en möjlighet att överblicka sitt försäkringsskydd.
- e) I förekommande fall, ska aktuell storlek anges av de kostnader som kommer att belasta värdet vid eventuellt återköp eller flyttning av sparande.
- f) Hur stor del av den, under året, inbetalade premien som avser tilläggsförmåner ska anges. Om det inte finns en identifierbar premie ska information lämnas om att förmånen påverkat försäkringens värde.
- g) Uppgifter om storleken på de kostnader som har belastat försäkringen under den redovisade perioden ska anges. Härmed avses även sådana kostnader för vilka ett generellt avdrag gjorts från återbäringen. Därutöver, ska anges de övriga väsentliga orsakerna till förändringen av försäkringens värde, såsom:
 - avkastning som gottskrivits eller tillgodoräknats försäkringen under året,
 - skatt som belastat försäkringen under året,
 - riskpremie, och
 - arvsvinst.

4. Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2003:7) om information som gäller livförsäkring och tjänstepension, senast ändrad genom FFFS 2006:2.

- h) I anslutning till påbörjande av periodisk utbetalning, ska försäkringsgivaren informera om möjligheten att ändra försäkringen i enlighet med A6.
- i) Information ska lämnas om att försäkringen kan behöva ses över i vissa avseenden, exempelvis när det gäller förmånstagare och behovet av efterlevandeskydd.

C. Information under utbetalningstiden

Årlig information

Försäkringsgivaren ska årligen lämna information om följande.

- 6. Uppgifter ska lämnas om
 - a) aktuellt försäkringsbelopp,
 - b) den avkastning som gottskrivits eller tillgodoräknats försäkringen under året,
 - c) de kostnadsuttag som belastat försäkringen under året,
 - d) den skatt som belastat försäkringen under året, samt
 - e) i förekommande fall, uppgifter om att ersättningen kommer att upphöra inom de närmaste 12 månaderna.

BILAGA 2

Utdrag ur EU:s livförsäkringsdirektiv⁵

29

Information till försäkringstagare

1. Innan ett försäkringsavtal ingås skall minst den information som förtecknats i punkt A i bilaga III lämnas till försäkringstagaren.
2. Försäkringstagaren skall under hela avtalstiden hållas informerad om ändringar ifråga om information förtecknad i punkt B i bilaga III.
3. Den medlemsstat i vilken åtagandet gjorts, kan kräva av försäkringsföretagen att de lämnar information utöver den som förtecknats i bilaga III endast om det är nödvändigt för att försäkringstagaren rätt skall förstå de väsentliga delarna av åtagandet.
4. Närmare regler för genomförandet av denna artikel och bilaga III skall fastställas av den medlemsstat där åtagandet har gjorts.

Innan ett försäkringsavtal ingås (A) eller under avtalets löptid (B) skall försäkringstagaren lämnas följande skriftliga information, vilken skall vara klart och tydligt formulerad och avfattad på ett officiellt språk i den medlemsstat där åtagandet gjorts.

Informationen får dock lämnas på ett annat språk om försäkringstagaren begär det och medlemsstatens lagstiftning tillåter det eller om försäkringstagaren har frihet att välja tillämplig lag.

A. Innan försäkringsavtal ingås

Uppgifter om försäkringsföretaget

- a:1 Företagets namn och associationsform
 - a:2 Medlemsstat i vilken huvudkontoret och, i tillämpliga fall, den agentur eller den filial där avtalet ingås, är beläget
 - a:3 Huvudkontorets adress och, i tillämpliga fall, adressen till den agentur eller den filial som ingår avtalet
-

Uppgifter om åtagandet

- a:4 Definition av förmåner och optioner
- a:5 Avtalets löptid
- a:6 Hur avtalet kan brytas

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG av den 5 november 2002 om livförsäkring

- a:7 Hur premier ska betalas och premieperioder
- a:8 Hur återbäring beräknas och fördelas
- a:9 Angivande av återköpsvärde, fribrevsvärde och i vilken omfattning dessa är garanterade
- a:10 Uppgifter om premier för varje förmån, såväl huvudförmåner som, i tillämpliga fall, tilläggsförmåner
- a:11 I fråga om fondförsäkringsavtal: uppgifter om de andelar till vilka förmånerna är knutna
- a:12 Uppgift om vilka slags tillgångar som fondförsäkringsavtal är baserade på
- a:13 Sättet för utövandet av uppsägningsrätten
- a:14 Allmän information om de skatteregler som gäller för aktuell försäkringstyp
- a:15 Sättet för handläggning av klagomål på försäkringsavtal från försäkringstagare, försäkrade eller förmånstagare och, i förekommande fall, förekomsten av ett särskilt organ som handlägger sådana klagomål utan inskränkning av rätten att vidta rättsliga åtgärder
- a:16 Vilken lag som ska tillämpas på avtalet om parterna inte har fritt val eller, om parterna har frihet att välja vilken lag som ska tillämpas, den lag försäkringsgivaren föreslår
-

B. Under försäkringens löptid

Förutom de allmänna och särskilda försäkringsvillkoren ska följande uppgifter lämnas till försäkringstagaren under den tid avtalet gäller:

Uppgifter om försäkringsföretaget

- b:1 Varje ändring av företagets namn och associationsform, huvudkontorets adress och, i tillämpliga fall, adressen till den agentur eller filial där avtalet ingåtts
-

Uppgifter om åtagandet

- b:2 Alla uppgifter som är upptagna i punkt a:4–a:12 i avsnitt A vid ändring av försäkringsvillkoren eller den lagstiftning som gäller för avtalet
- b:3 Årlig uppgift om återbäringssituationen
-

Finansinspektionens rapporter

finns på www.fi.se

- 2006:9 Utvecklingen på bolånemarknaden
- 2006:8 Ordning och reda – en granskning av 150 försäkringsförmedlare
- 2006:7 Livbolagens förlusttäckning – redovisning av olika metoder
- 2006:6 Bankernas kapitalkrav med Basel 2
- 2006:5 Avgift efter prestation – en granskning av avgifter i 37 fondbolag
- 2006:4 Marknadstillsyn 2006
- 2006:3 Handel med förfallna fordringar och inkasso
- 2006:2 Företagens tillämpning av internationella redovisningsregler
- 2006:1 Fondbolagens informationsgivning
- 2005:13 Konsumenten och rådgivningen
- 2005:12 Interna affärer i livbolagen – en uppföljande granskning
- 2005:11 Från konto till konto VII
- 2005:10 Finanssektorns stabilitet 2005
- 2005:9 Hantering av klagomål i finanssektorn
- 2005:8 Företagens interna kapitalutvärdering
- 2005:7 Stärkt skydd för trafikskadade
- 2005:6 Den finansiella elmarknaden
- 2005:5 Livbolagens avgifter
- 2005:4 Blancokrediter till konsumenter
- 2005:3 Finanssektorns krisberedskap
- 2005:2 Livbolagens provisioner till försäkringsmäklare
- 2005:1 Indexobligationer – en granskning av informationen till kunderna

Finansinspektionen
Box 6750, 113 85 Stockholm
Tel 08-787 80 00
Fax 08-24 13 35
finansinspektionen@fi.se